

U SPOMEN CATE DUJŠIN-RIBAR

Osmoga rujna 1994. umrla je u Zagrebu u 97. godini slikarica Cata Dujšin-Ribar. Duge veze ove hrvatske umjetnice sa splitskim Društvom prijatelja kulturne baštine, kojega je bila dugogodišnji član i za koje je izradila crtež za novogodišnju čestitku, razlog je da je redakcija u znak sjećanja i zahvalnosti uvrstila ove njoj posvećene retke u broj časopisa koji je upravo bio pred završetkom svojega tiskanja.

Makar djelovalo hladno i "službeno", nužno je započeti s nekoliko osnovnih biografskih podataka.

Cata (Katica) Dujšin-Ribar rođena je 17. listopada 1897. u Trogiru od oca Vjekoslava Gattina i majke Justine rođ. Buble. Godine 1898. obitelj seli u Kotor, u kojemu će Cata proživjeti šesnaest godina, boraveći povremeno i u rodnome gradu. Sa svojima se 1914. vraća u Trogir, a 1915. dolazi u Split, gdje 1916. uči "risanje" na Graditeljskoj, zanatlijskoj i umjetničkoj školi, koju je vodio inž. K. Tončić, a slikarstvo predavao E. Vidović. Godine 1917. upisuje se u Zagrebu na Višu umjetničku školu (buduću Akademiju likovnih umjetnosti), gdje su joj uz ostale nastavnici bili M. Vanka, Lj. Babić, M. C. Crnčić, B. Csikos Sessia, J. Kljaković, F. Kovačević, a kolege I. Job (s kojim je imala "sentimentalnu vezu" kako se sjećao M. Krleža), N. Đorđević, A. Augustinčić i O. Postružnik. Studij je prekinula 1921. nakon što se 1920. udala za tada još mladoga Splićanina Dubravka Dujšina, jednog od najvećih hrvatskih glumaca, ali će 1924./25. nastaviti usavršavanje u

*Autoportret s paletom, 1938
ulje, Trogir,
Galerija Cate Dujšin-Ribar*

slikarstvu kod V. Becića. Prva je Catina samostalna izložba priredena 1927. u zagrebačkom atelijeru umjetnice na Marulićevu trgu 5 i u splitskom Galićevu salonu, a na nju se nadovezao veliki niz, u kojemu se po obujmu ističe retrospektiva 1977. u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu u povodu pedesete obljetnice umjetničkoga rada. Uz brojne domaće poseban spomen zaslužuju

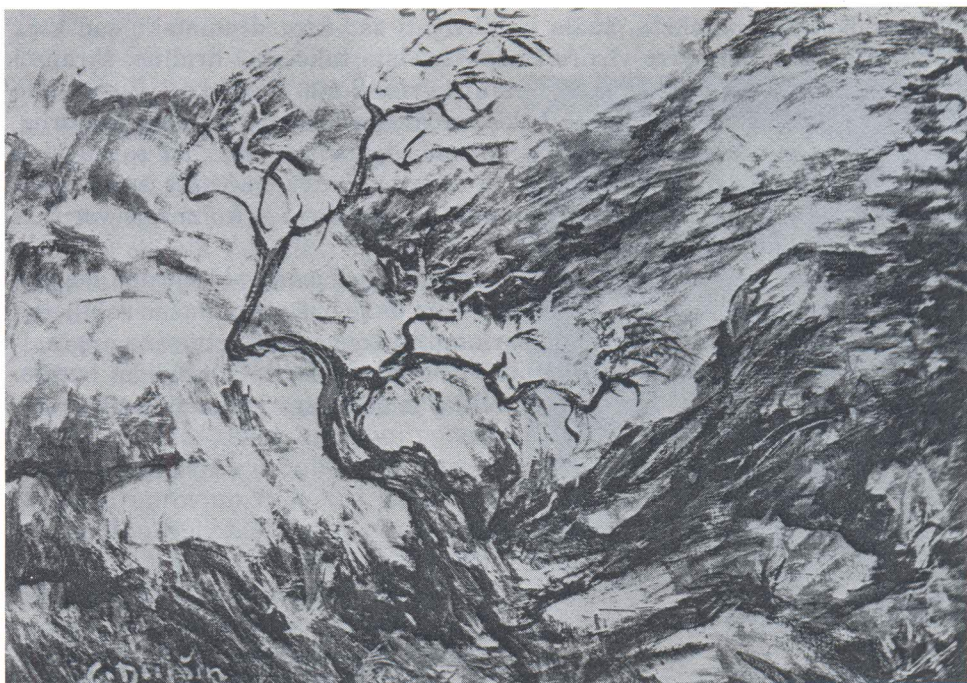

Cata Dujšin-Ribar, Crvena zemlja, 1949, ulje/Trogir, Galerija Cata Dujšin-Ribar

izložbe u inozemstvu (London 1937. Washington i New York 1957., Venecija 1959.). U Splitu je samostalno izlagala pet puta, i to 1927., 1935., 1954., 1962. i 1970. godine. Sa D. Dujšinom, koji će umrijeti 1947. živjela je u Zagrebu u Demetrovoj ulici 3 i u tom će stanu ostati do svoje smrti. Godine 1952. sklapa brak sa dr. Ivanom Ribarom, koji će preminuti 1968. Zbirku svojih radova poklanja 1970. rodnome Trogiru, koji u Muzeju grada osniva njezinu stalnu izložbu slika.

Premda je živjela u Zagrebu Cata Dujšin-Ribar ostala je cijelog života najuže vezana uz Dalmaciju, osobito uz Trogir, Split i Boku. U kasnijim je godinama izdala zbirke pjesama "Rastanci bez rastanka" (1971.), "Iz kamene jeke" (1975., s predgovorom Jure Kaštelana) i "Catina lirika" (1983.). Slikala je do duboke starosti, sačuvavši rijetku svježinu duha.

Pišući ove retke, ne mogu mimoći činjenicu da me s Catom (kao i s čitavom njezinom obitelji) povezuje dugogodišnje istinsko prijateljstvo. Kako mnogi susreti i razgovori ulaze u intimu iskrenih i dragih uspomena, želim ovdje bar spomenuti da sam držao uvodnu riječ na svim trima njezinim posljednjim splitskim izložbama: 13. studenoga 1954. u tadanjem "Domu

Cata Dujšin-Ribar, Nevrijeme na Lovčenu, 1981, ulje/Trogir, Galerija Cata Dujšin-Ribar

kulture" (bivšoj Biskupskoj palači), 2. travnja 1962. u Galeriji umjetnina i 4. travnja 1970. u Salonu ULUH-a u Krešimirovoj ulici. Kratak sam predgovor napisao i za njezinu samostalnu izložbu u Galleria S. Vidal u Veneciji.

Slikarstvo Cate Dujšin-Ribar predstavlja dosljednu cjelinu koja ima svoja izvorišta u njezinim studijama na Zagrebačkoj akademiji i zatim privatno kod V. Becića, dok se mladenački rad s E. Vidovićem ne osjeća premda je duboko poštovala toga velikog spitskog slikara. Vjerna u prvom dijelu svoje slikarske aktivnosti "postimpresionističkoj" figuraciji (ako se smije upotrijebiti ovaj na razne načine interpretirani termin), prelazi kasnije u stanovitu "ekspresionističku" evokaciju motiva, s naglašenijim kolorističkim prizvucima. U svojem obimnom opusu ona svjesno nije prihvatila – premda je bila

dobro informirana – mnogostruka avangardna kretanja i strujanja, kao i moderne i pomodne trendove umjetnosti svojega vremena, ostajući vjerna svojoj, na svoj način konzervativnoj, slikarskoj viziji, koju je interpretirala u raznim varijantama kroz svoj dugi umjetnički put.

Za Catino su slikarstvo osobito značajne dvije teme: pejzaž i portret. U njoj tako bliskom dalmatinskom krajoliku odabrala je naročito motive maslina i hridina. U krošnji masline, kojoj je katkad znala dati gotovo antropomorfni oblik simbolična podteksta, znala je otkrivati sad kroz dramatsku sad kroz lirsku prizmu uvijek nove vizure i aspekte. Isto tako su i hridine, škrape i sike od Kornata i Dugog otoka, preko Čiova i Šolte, do Boke i Budve bile povod za pronalaženje novih slikarskih evokacija hrapave kamene materije, sad obasjane suncem, sad oglodane kišom i valovima. Čini mi se da bi u portretima u uži izbor morali ući oni iz druge polovice trećega i iz četvrtoga desetljeća, kao i neki od njezinih brojnih autoportreta u kojima je varirala na platnu svoj impresivan lik.

Opraštajući se s Catom, želio bih istaknuti još jedan vid njezine ličnosti koji se ne može "dokumentirati", ali smatram da je baš stoga nužno zabilježiti ga: njezinu živu duhovitost, njezinu šarmantnu konverzaciju, njezina originalna zapažanja s blagim i često njoj svojstvenim autokritičnim dahom ironije. Bila je rijetki svjedok jedne epohe i velika je šteta što nije zabilježila svoja dragocjena, zanimljiva i bogata sjećanja.

Kruno Prijatelj